

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 1468
Tarih : 06.02.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

2022 Sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Pervin BULDAN

HDP Grup Başkanvekili

Iğdır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI					
Tall Komisyon	Sağlık, Aile, Gelişme ve Sosyal İşler				
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe				
Tarih:	03 Mart 2015		E. No: 2/2686		
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.	
TBMM BAŞKANI					

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
06 Şubat 2015
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
06 Şubat 2015
No : 374317

GENEL GEREKÇE

2022 sayılı yasa ile 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz kişilere ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanması esası düzenlenmiştir.

65 yaşını doldurmuş muhtaç kişilere ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanırken getirilen hane halkı geliri esasının dikkate alınması ve nafaka bağlanmış olanlar ve nafaka bağlanması mümkün olanlara aylık bağlanmayacağına ilişkin düzenleme birçok engelli ve yaşlı için bu aylığın alınamaması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü engelli ve yaşlının aylık alabilmesi için birlikte yaşanan hane içindeki bireylerinde yoksul olması aranmaktadır. Getirilen bu kriterler nedeniyle bir çok kişinin aylığı kesilmiştir ve kesilmeye devam etmektedir.

Mevcut yasanın bu yöndeki düzenlemesi, engelli ve yaşlıyı diğer aile bireylerinin üzerine atmakta ve engelli ve yaşlıyı diğer bireylere bağımlı kılmaktadır. Oysa diğer aile bireylerinin gelirlerini engelli ya da yaşlı ile paylaşma gibi bir yasal zorunlulukları bulunmamaktadır.

Bu nedenle 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz kişilere ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanırken sadece kendi gelirlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Yasanın bu şekilde değiştirilmesi gerekmekte olup bu değişiklik, kanunun ilgili maddelerinin BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 19. Maddesine ve Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırılığını giderecektir.

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunun Ek 7. Maddesi ve Ek 10. Maddesi ile bakıma ihtiyacı olan engelli ve yaşlılara bakım hizmeti verilmesini düzenlemektedir. Bakım hizmetinin verilme şart ve koşulları arasında, engelli ve yaşlının yaşadığı hane içerisindeki gelir esas alınmıştır. Dolayısıyla, engelli ve yaşlının bakım desteği alabilmesi için birlikte yaşanan hane içindeki bireylerinde yoksul olması gerekmektedir.

Mevcut yasanın bu yöndeki düzenlemesi, engelli ve yaşlıyı bağımsız bir birey olarak görmek yerine diğer aile bireylerinin üzerine atmakta ve engelli ve yaşlıyı diğer bireylere bağımlı kılmaktadır. Ayrıca mevcut düzenleme, bakıma ihtiyaç duyan engelliye ve yaşlıya bağımsız, istediği yerde ve istediği kişiyle veya yalnız yaşama hakkı tanımamaktadır. Gelir kriteri olarak belirlenen miktarın engelliler için asgari ücretin 2/3 ve 65 yaşını doldurmuş kişiler için ise asgari ücretin 1/3'ü olması nedeniyle, bakım hizmeti desteği alabilecek kişilerin kendi gelirleriyle bu hizmeti alma ihtimallerinin olmadığı da ortadadır. Ayrıca, mevcut yasal düzenleme kapsamında sunulan bakım desteği, ihtiyaç sahiplerinin sosyal ve kültürel yaşama bağımsız bir birey olarak katılımlarını sağlayacak sorunları çözecek yeterlilikten uzak olup, düzenleme ile engelli akrabasının desteğine yine ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle bakıma ihtiyaç duyan engelli ve 65 yaş üstü kişilerin sadece kendi gelirlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu değişiklik ile ilgili maddelerin BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 19. Maddesine ve Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırılığını giderilecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 : 65 yaş ve üzeri ihtiyaç sahibi kişiye gelir bağlanabilmesinin koşulu olarak öngörülen nafaka bağlanmış veya bağlanabilecek durumda olması engeli kaldırılmıştır. İhtiyaç sahibi bireyin fiilen eline geçen her türlü gelirin ilgili kanunlarda belirtilen miktarın altında kalması halinde, aylık alabilme olanağı sağlanmıştır. Bu vesile ile 65 yaşını doldurmuş kişinin akrabalarının bakımına zorlanması sureti ile aile içinde doğabilecek huzursuzlukların ve ailenin topyekün yoksullaşmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2 : İhtiyaç sahibi kişinin fiilen eline geçen gelir esası kabul edilmiş, hane içerisindeki diğer kişilerin gelirin dikkate alınması esası kaldırılmıştır. Dolayısıyla ihtiyaç sahibi bireyin geliri esas alınmıştır. Ayrıca ihtiyaç sahibi bireyin bakmakla yükümlü olduğu kişilerin olması hali özel olarak düzenlenmiştir. Ailenin diğer bireylerinin gelirini ihtiyaç sahibi kişiyle paylaşması kuralı gereğince ailede çıkması muhtemel huzursuzlukların önüne geçilmesi, aile bağlarının kuvvetlendirilmesi ve ailenin topyekün yoksullaşmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, yapılan değişikliklerle ihtiyaç sahibi bireyin, aile içinde de güçlendirilmesine olanak sağlanmıştır. 2828 sayılı sosyal hizmetler kanunu hükümlerine göre; kurumda bakılan engelli ve yaşlıya bu kanun kapsamında gelir verilmesi yasağı kaldırılmıştır.

Madde 3 : 18 yaşından büyük engellilerin nafaka alması veya nafaka alabilecek durumda olması halinde, gelir desteğinden yoksun bırakılması yönündeki düzenleme kaldırılmıştır. Bu vesile ile ihtiyaç sahibi bireyin aile içinde güçlendirilmesine ve yaşamını bağımsız bir birey olarak idame ettirebilmesine imkan sağlanmıştır. Ayrıca engelli bireyin yakınları ile birlikte yoksullaşmasının önüne geçmek ve aile bağlarını güçlendirmek amaçlanmıştır. Değişiklikle sosyal devlet ihtiyaç sahibi bireyin sadece yakınlarının inisiyatifine terk etmekten imtina edilmiştir.

Madde 4 : 18 yaşından büyük engellilerin nafaka alması veya nafaka alabilecek durumda olması halinde, gelir desteğinden yoksun bırakılması kaldırılmıştır. Bu vesile ile ihtiyaç sahibi bireyin aile içinde güçlendirilmesine ve yaşamını bağımsız bir birey olarak idame ettirebilmesine imkan sağlanmıştır. Ayrıca engelli bireyin yakınları ile birlikte yoksullaşmasının önüne geçmek ve aile bağlarını güçlendirmek amaçlanmıştır. Değişiklikle sosyal devlet ihtiyaç sahibi bireyin sadece yakınlarının inisiyatifine terk etmekten imtina edilmiştir.

Madde 5 : 18 yaşından küçük engelli yakınlarının nafaka alması veya nafaka alabilecek durumda olması ile sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun gelir veya aylık hakkından yararlanan durumunda ya da uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışan durumunda kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunan engelli çocukların kapsam dışı tutulması kaldırılmıştır. Bu ön koşul, "engelli ocuk yakınının aldığı nafaka veya kazandığı gelirin miktarının dikkate alınmadan uygulanan muafiyet" eşişsiz sonuçlar ve ciddi mağduriyet doğurmaktadır. Yapılan değişiklik fiili gelir miktarının ve bir nebze de olsa giderin dikkate alınmasını öngörmektedir.

Madde 6 : Değişiklikle fiili gelirin dikkate alınması esası kabul edilmiştir. Fiilen ele geçmeyen gelir kalemlerinin dikkate alınmasından vazgeçilmiştir. Asgari ücrette 16 yaşından büyük/küçük ayrımı kaldırılmıştır. Hanedeki tüm kişilerin gelirinin dikkate alınması usulünden vazgeçilmiş, sadece engellinin geliri dikkate alınmıştır. İhtiyaç sahibinin bakmakla yükümlü olduğu bireylerin giderleri dikkate alınmıştır

Madde 7 : Yapılan değişiklikle, sadece bakıma ihtiyaç duyan kişinin gelirine bakılması esas alınmıştır. Bakım desteği ihtiyaç sahibine verileceğinden, sadece ihtiyaç sahibinin gelirine bakılması ve ihtiyaç sahibinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler var ise, bu kişilerin ihtiyacının da göz önünde bulundurulması amaçlanmıştır. Hanede bakıma ihtiyaç duyan iki engellinin olması durumuna ilişkin bölüm kaldırılmıştır. Çünkü, bakıma ihtiyaç duyan her bir bireyin ayrı bakım desteği alabilmesi amaçlanmıştır. Bu değişiklikle yoksul ihtiyaç sahiplerinin akrabalarıyla

birlikte topyek n yoksullaşmasına engel olunacaktır. Ayrıca, hakta ve sorumlulukta bireyin esas alınması sağlanacaktır.

Madde 8: Bakım desteğine ihtiyaç duyan kişilerin ağır sorunları olduğu ve kendi öz bakım ihtiyaçlarını dahi karşılayamadıkları bilinmektedir. Bu kişilere gelir artışı olup olmadığını hesaplama ve tespiti oldukça zor olan gelir artışı halinde bildirim yükümlülüğü yüklenmesi ciddi mağduriyetlere yol açmaktadır. Binlerce kişinin geliri kesilmiş ve geçmişte  denmiş ciddi bedeller faiz ve icra kanalıyla geri alınmaktadır. Bu durum ciddi mağduriyet doğurmaktadır. Geriye dönük ödemenin iadesi ihtimali ortadan kaldırılmıştır. Gelişen ağda E-Devlet uygulamalarıyla bakıma ihtiyaç duyan bireyin gelir değişikliği ilgili kurumlarca tespit edilebilir. Gelir artışını bildirim yükümlülüğü bakıma ihtiyaç duyan kişinin omuzlarından kaldırılmıştır.

Madde-9: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-10: Kanunun uygulanmasına dair h k md r.

**2022 SAYILI 65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK
VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUNDA VE 2828
SAYILI SOSYAL HİZMETLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

Madde 1 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 1. maddesinin 1. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar hariç olmak kaydıyla, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilen 65 yaşını doldurmuş Türk vatandaşlarına, muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (1.620) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.”

Madde 2 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 1. maddesinin 2. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkra kapsamına girenlerden, her ne nam altında olursa olsun fiilen eline geçen her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, gelirin engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilerle paylaşımından sonra engelliye kalan aylık gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden fazla olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.”

Madde 3 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2. Maddesi 1. Fıkrasının bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olduklarını ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran

Türk vatandaşı engellilerden; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.860) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,”

Madde 4 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2. Maddesi 1. Fıkrasının b bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) İlgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli olduklarını kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve talebine rağmen Türkiye İş Kurumu tarafından işe yerleştirelememiş olan Türk vatandaşlarından; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda, aylık bağlanır. “

Madde 5 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2. maddesinin 2. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun gelir veya aylık hakkından yararlanan durumunda ya da uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışan durumunda kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunan engelli çocuklar hariç olmak kaydıyla Türk vatandaşı olan, 18 yaşını tamamlamamış ve ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli oldukları kanıtlanmış durumundaki engelli yakınlarının bakımını üstlenen Türk vatandaşlarından, her ne nam altında olursa olsun engelli birey bakmakla yükümlü anne veya

babanın fiilen elde ettiği her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden daha az olan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe ve bakım ilişkisini fiilen gerçekleştirmeleri kaydıyla, (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.”

Madde 6 – 01.07.1976 tarihli ve 2022 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanunun 2. maddesinin 3. Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilerden veya ikinci fıkra gereğince aylık bağlanacak engelli yakınlarından, engelli bireyin her ne nam altında olursa olsun her türlü fiilen eline geçen gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, engelli bireyin bakmakla yükümlü olduğu kişilerde dikkate alınarak kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.”

Madde 7 – 24.05.1983 tarihli ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek.7. maddesinin 1. Fıkrası ve son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Her ne ad altında olursa olsun engellinin fiilen eline geçen her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, gelirin engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilerle paylaşımından sonra engelliye kalan ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan bakıma ihtiyacı olan engellilere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti ya da sosyal yardım yapılmak suretiyle evde bakımına destek verilmesi sağlanır.”

“Birinci fıkra ile belirlenen engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilere bölünmesiyle, gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler tespit tarihi itibarıyla durdurulur.”

Madde 8 – 24.05.1983 tarihli ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek.10. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“65 yaşını doldurmuş ve her ne ad altında olursa olsun yaşının fiilen eline geçen gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, 65 yaşını doldurmuş kişinin bakmakla yml olduğu kişiler dahil kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının üçte birinden az olan Türk vatandaşlarına 4734 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin tabi olduğu usule göre hizmet alımıyla bakım hizmeti verilebilir.”

Madde 9- İş bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 10- Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.